

УДК 159.9

Мартиняк О. – ст. гр. БП-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ У ВИБОРІ КОМУНІКАТИВНИХ ЗАСОБІВ СПІЛКУВАННЯ

Науковий керівник: к.психол.н, доцент Періг І. М.

Martyniak O.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF MODERN SUBJECTS IN THE SELECTION OF COMMUNICATION COMUNICATION MEANS

Supervisor: Ph. D. (Psychology), Assoc. Prof. Perig I.M.

Ключові слова: спілкування, підлітковий вік.

Keywords: communication, teenage.

Підлітковий вік – це вік інтенсивних як фізіологічних, так і психологічних змін, це важливий етап соціального розвитку, у межах якого відбувається становлення його спонукальної сфери. Саме в цей час відбувається динамічний розвиток мислення, творчості, самостійності та гнучкості.

У підлітковому віці провідною діяльністю особистості є саме інтимно-особистісне спілкування, без якого неможливий нормальний розвиток. Відбувається формування особистісної рефлексії та самосвідомості. Також змінюються форми спілкування. Д. Б. Ельконін та М. І. Лісіна вивели класифікацію чотирьох основних форм спілкування, змінних протягом життя: ситуативно-особистісне спілкування, ситуативно-ділове спілкування, позаситуативно-пізнавальне та позаситуативно-особистісне спілкування. В процесі спілкування важливо звертати увагу на інтонацію, емоційну виразність, міміку, позу, погляд, адже ними можна як доповнити, так і спростувати сенс сказаного, на жести та на відстань співрозмовника. Через спілкування з однолітками підлітки можуть реалізувати наступні дії:

1. Обмінюватись новою інформацією;
2. Вдосконалювати навички взаємодії з іншими;
3. Збагачувати емпатійні навички;
4. Налагоджувати контакти із протилежною статтю та засвоювати особливості гендерних ролей.
5. Здобувати автономність, тобто певну незалежність від дорослих.

У цьому віці для підлітка найбільшого значення набуває спілкування з друзями, з однолітками, тому що воно дає можливість самовиразитись. Через певні успіхи, знання чи вміння вони стають більш впевненими отримують схвалення компанії, яке має більше значення від дорослого чи батьківського.

Переважно у кожній компанії існують певні правила. Кожен учасник групи повинен бути відповідальним, вірним та щирим по відношенню до інших, старатись виконувати обіцянки, а обман чи зрада карається бойкотом або виключенням з компанії. Власне ця потреба не може бути задоволеною дорослими. Також спілкування з однолітками є можливістю обговорення змін, які відбуваються безпосередньо з ними, подій, які виникають у зовнішньому світі. Підлітку дуже важливо відчувати себе

потрібним, бути переконаним, що він є частиною групи, лише тоді він відчуває себе комфортно та йому стає легше подолати життєві труднощі. Для забезпечення повного «комфорту» групи, підлітки часто користуються невербальними знаками або ж сленговими висловами, які найчастіше можуть зрозуміти лише вони. На виникнення сленгу сильно впливає розвиток комп'ютерних технологій, адже з новими можливостями інтернету, соціальних мереж з'являється та інтенсивно поширюється велика кількість нових жаргонізмів.

На сьогодні великої популярності набрало опосередковане спілкування, спілкування через соціальні мережі, яке має свої плюси та мінуси, і головним завданням якого полягає в об'єднанні людей. Саме таким способом можна підтримувати зв'язок з людьми на відстані, знаходити нових знайомих. Сюзан Грінфілд, вчена, яка досліджує вплив новітніх технологій на роботу головного мозку, стверджує, що сучасне покоління, яке повністю поринає у світ соціальних мереж, поступово позбувається емпатії – здатності співпереживати та розуміти інших, адже через інтернет люди не можуть набувати навичок міжособистісного спілкування. Вони не можуть піклуватись про інших, дивитись у вічі, спостерігати за спонтанною емоційною реакцією співрозмовника, негайно почути відповідь, тобто ведення реального діалогу стає неможливим.

Велику частину інформації про людину можна отримати через невербальну поведінку, а віртуальне спілкування позбавляє такої можливості. Через це, віддаючи перевагу такому спілкуванню, підлітки обмежують свої потреби. Власне такий вид спілкування обирають підлітки у яких є певні комплекси чи проблеми у спілкуванні, для того щоб це скрити вони переходять у віртуальний світ, створюють різні профілі у різних мережах, а найчастіше у Facebook та Instagram, долучають велику кількість людей, називаючи їх друзями, але насправді можуть бути з ними не знайомими особисто, тому таку дружбу називають «поверхневою». Підлітки можуть проводити до 90% свого часу в соціальних мережах, а часто трапляється таке, що вони можуть спілкуватись один з одним через інтернет навіть коли знаходяться неподалік.

На думку батьків у їхніх дітей проблеми в спілкуванні виникають через вад тих з ким вони спілкуються. Але за даними досліджень у підлітковому періоді відбувається посиленій розвиток особистісної рефлексії, наслідком чого є те, що підлітки стараються відшукати причини виникнення конфліктів і труднощів або ж успіхів у спілкуванні в процесі навчання та власній поведінці. У цьому віці для них дуже важливою є допомога з боку дорослих, тому що вони можуть ставати занадто критичними до своїх вад чи недоліків.

Підсумовуючи вищевикладене можна сказати, що підлітковий вік ж одним з критичних періодів розвитку, тому відносини підлітків з іншими, процес спілкування з оточуючими та їх взаємодія є найважливішою умовою для особистісного становлення.

Література:

1. Абрамова Г.С. Возрастная психология: уч. пос. для студентов вузов / Г. С. Абрамова– М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2000. – 624 с.
2. Боришевський М.Й. Психологічні механізми розвитку особистості / М.Й. Боришевський // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 3. – с.26–33.
3. Бондаренко, А. Ф. Психологическая помощь: теория и практика. Учеб. пособие для студ. психол. факультет. и отделен. ун-в / А.Ф. Бондаренко. – М.: Класс, 2001.